

Viljen til å ville: Et samarbeidsprosjekt mellom Kjelle videregående skole, PP-tjenesten Romerike og Høgskolen i Østfold

*Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis,
Viken fylkeskommune*

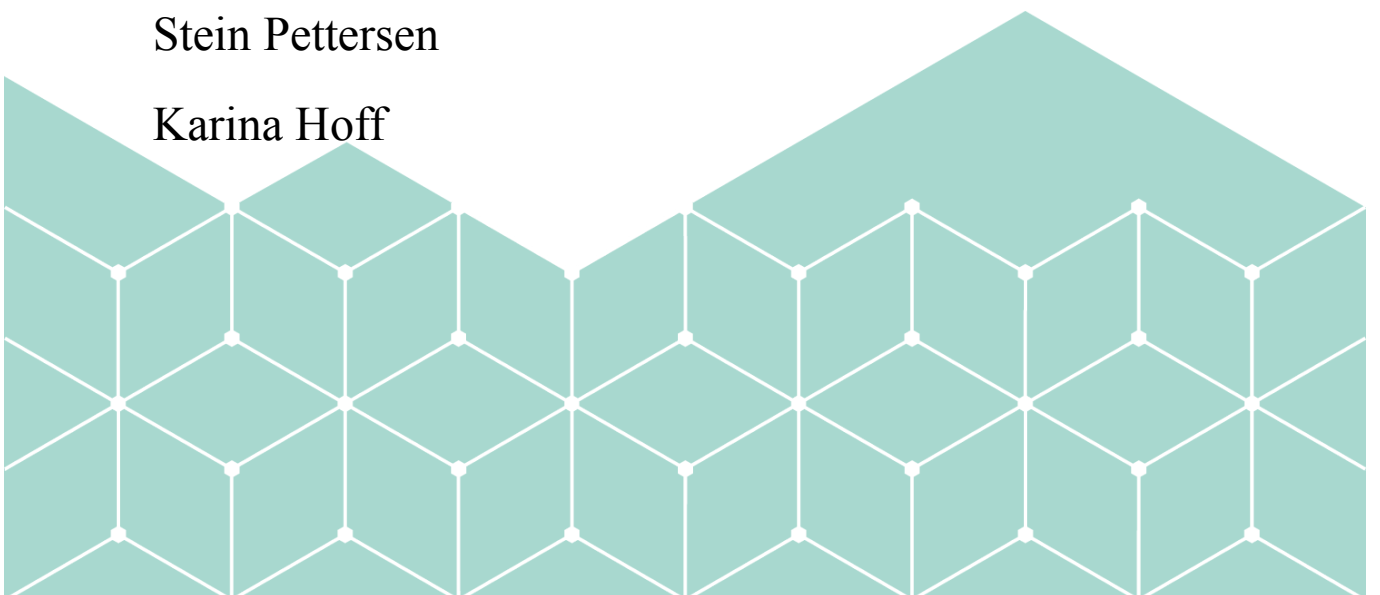
– sluttrapport (november 2023)

Tor Freyr

Marie Laupsa

Stein Pettersen

Karina Hoff

Tittel:	Viljen til å ville: Et samarbeidsprosjekt mellom Kjelle videregående skole, PP-tjenesten Romerike og Høgskolen i Østfold
Forfatter:	Tor Freyr, Marie Laupsa, Karina Hoff og Stein Pettersen
Rapportnr.:	11/2023
ISSN nr.:	
Prosjektnummer:	
Prosjektnavn:	Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis, Viken fylkeskommune – sluttrapport (november 2023)
Emneord:	kompetanseløftet, konsekvenspedagogikk, sosial handlingskompetanse, faglig læring og sosial læring
Dato	07-11-2023
Utgiver:	HiØ Videre
Adresse:	Høgskolen i Østfold Postboks 700 NO-1757 Halden Norway

INNHold

SAMMENDRAG	4
Innledning	5
Prosjektets filosofiske og teoretiske ramme	5
Prosjektets organisering og filosofisk inspirerte arbeidsform	6
Prosjektets faser og resultater	6
Bakgrunn	7
Kompetanseløftet i Viken fylkeskommune	7
Kompetanseløftet ved Høgskolen i Østfold	8
Kjelle videregående skole som pilotskole	8
Konsekvenspedagogikk – prosjektets filosofiske, metodiske og pedagogiske grunnlag	8
Prosjektbeskrivelse	10
Mål for utviklingsarbeidene	10
Organisering og arbeidsform	11
Deltakere, arbeidsgrupper og prosjektledelse	12
Metoder for evaluering	13
Gjennomføring og resultater	14
Oppstartsfasen (våren 2022)	14
Utviklings- og utprøvingsfasen (skoleåret 2022–23)	14
Fra prosjekt til drift	15
Avsluttende betraktninger	16
Referanser	18
APPENDIKS – samarbeidet med PPT	20
Forventninger til PPTs videre rolle i samarbeidsprosjektet.	20
PPT-delen av prosjektet – oppsummerende betraktninger fra HiØ	21

SAMMENDRAG

Prosjektets overordnede målsetting har vært å teste og videreutvikle egenutviklede tiltak som kan bidra til at elever, både med og uten vedtak om spesialundervisning, ser behovet og nytten av fellesfagene, og samtidig opplever å bli sett som både faglige og sosiale ressurser i et læringsfellesskap. Prosjektet ble organisert med en prosjektledelsesgruppe og flere arbeidsgrupper. Prosjektledelsesgruppen bestod av skolens ledergruppe, PP-rådgiver og HiØs fagansatte. Arbeidsgruppene var selvorganiserte og bestod av lærere og miljøarbeidere fra fellesfag, programfag og internat. I tillegg utgjorde ledelsesgruppen en egen arbeidsgruppe knyttet til PPTs bidrag i prosjektet. Prosjektets arbeidsform har vært gjentakende prosjektledelses-møter, fellessamlinger og mellomarbeid, der HiØ bidro med faglig veiledning og prosessveiledning.

Med dette prosjektet ønsket Kjelle videregående skole å utvikle egne tiltak for å videreutvikle lærernes og miljøarbeideres metodisk og didaktisk kompetanse med henblikk på å styrke sammenhengen mellom faglig og sosial læring i programfag og fellesfag, der også Kjelle videregående skoles internat-tilbud benyttes som en utvidet læringsarena. Prosjektet bestod av tre overlappende faser – en oppstartsfase (våren 2022), en utviklingsfase (høsten 2022) og en utprøvingsfase (våren 2023). I utviklingsfasen fordelte deltakerne seg etter hvert i to selvorganiserte arbeidsgrupper. Disse arbeidsgruppene utviklet og videreutviklet hver sine tiltak som har til felles at de er tverrfaglige prosjekt-baserte undervisningsopplegg som sikter mot å styrke elevenes vilje til å ville fellesfag gjennom å hjelpe elevene til å se sammenhengen mellom teori og praksis. PPT-delen av prosjektet ble utsatt av ulike grunner.

I sluttevalueringen fremhever deltakerne at prosjektet har lyktes i å utvikle tverrfaglige prosjekt-baserte undervisningsopplegg som hjelper elever til å se sammenhengen mellom teori og praksis. Når det gjelder overgangen fra skoleutvikling til drift, identifiserer deltakerne spesielt rutiner for utvelgelse og samarbeid om formålstjenlige prosjekter og tidsbruk generelt som to hovedutfordringer. I tråd med sluttevalueringen foreslår HiØ blant annet at skoleledelsen kurser utvalgte medarbeidere i prosessveiledning for å kunne videreføre arbeidsformen, og innarbeider rutiner og avsette tid til skoleutviklingsarbeid. Prosjektet er også av forskningsmessig interesse og kan inngå som et grunnlag for undervisning ved HiØ.

Innledning

Utfordringen [for å skape en vellykket skoleutviklingsprosess] blir derfor å skape en samarbeidskultur der lærerne kan bringe inn sin egen individualitet, med andre ord en slags kollektiv autonomi der man samarbeider om et felles mål, men likevel får bringe inn sin egen personlighet og kreativitet.

(Lars Helle, 2002, s. 36)

Skolen har både et dannelsesoppdrag og et utdannelsesoppdrag, som er gjensidig avhengig av hverandre, der dannelsesoppdraget har enkeltmenneskets frihet, selvstendighet, ansvarlighet og medmenneskelighet som mål (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 9). Prosjektet *Viljen til å ville: Hvordan styrke elevenes vilje til å ville fellesfag?* har tatt utgangspunkt i prinsippet om at faglig læring ikke kan isoleres fra sosial læring (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10), og det faktum at mange elever i videregående skole opplever nederlag knyttet til fellesfagene og oppfatter fellesfagene som noe som pålegges dem. Dette prosjektet eies av Kjelle videregående skole (Kjelle) og ble gjennomført i partnerskap med Høgskolen i Østfold (HiØ), i tett samarbeid med Pedagogisk-psykologisk tjeneste Romerike (PPT). Prosjektet ble finansiert av Viken fylkeskommune (Viken) og tilskuddsordningen Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis (Kompetanseløftet). Prosjektet fikk tilslutning etter søknad høsten 2021, men oppstarten ble forskjøvet til våren 2022 på grunn av blant annet korona-situasjonen. Ressursrammen for partnerskapet med HiØ var 140 timer skoleåret 2021–22 og økt til 160 timer skoleåret 2022–23.

Med dette prosjektet ønsket Kjelle å utvikle egne tiltak for å videreutvikle lærernes og miljøarbeideres metodiske og didaktiske kompetanse med henblikk på å styrke sammenhengen mellom sosial og faglig læring i programfag og fellesfag, der også Kjelles internattilbud benyttes som en utvidet læringsarena. Prosjektets overordnede målsetting har vært å etablere tverrfaglige samarbeidsrutiner og utviklingsarenaer for å utvikle og videreutvikle tverrfaglige undervisningsopplegg, som kan bidra til at elever, både med og uten vedtak om spesialundervisning, ser behovet for og en nytt av fellesfagene, og som samtidig bidrar til at medelever opplever dem som både faglige og sosiale ressurser i et læringsfellesskap.

Prosjektets filosofiske og teoretiske ramme

Sammen med Rammeverk for læring og ledelse i Vikenskolen utgjorde konsekvenspedagogikk et teoretisk grunnlag for prosjektet. Konsekvenspedagogikk kan vise til svært overbevisende praksis og gode resultater (Halvorsen, 2017) og Kjelle har siden 1995 lagt konsekvenspedagogikk til grunn som sin pedagogiske plattform. Dette er en humanistisk og eksistensfilosofisk pedagogikk om sosial læring som setter faglig og sosial utvikling i sammenheng med frihet, selvstendighet og myndiggjøring som mål.

Konsekvenspedagogikk har vært et studium ved Høgskolen i Østfold siden 2000 og Kjelle søkte blant annet et partnerskap med HiØ fordi HiØ har nødvendig forsknings- og undervisningskompetanse for å kunne benytte konsekvenspedagogikk som prosjektets filosofiske, metodiske og pedagogiske grunnlag. Der konsekvenspedagogisk metodikk generelt er meget godt beskrevet, er det imidlertid skrevet lite om hvordan det konkret skal undervises (Halvorsen, 2017). I og med dets konsekvenspedagogiske forankring og fokus på å utvikle konkrete undervisningsopplegg, som setter sosial og faglig læring i sammenheng, er prosjektet også av forskningsmessig og akademisk interesse.

Prosjektets organisering og filosofisk inspirerte arbeidsform

Det ble etablert en prosjektledelse og flere arbeidsgrupper, der prosjektledelsen hadde det overordnede ansvaret for prosjektets fremdrift og måloppnåelse, mens arbeidsgruppene i stor grad var selvorganiserte med frihet til å utvikle og prøve ut egenutviklede tverrfaglige undervisningsopplegg. Arbeidsgruppene besto av ca. 20 lærere og miljøarbeidere fra fellesfag, programfag og internat, som i stor grad var selvorganiserte. I tillegg utgjorde ledelsesgruppen en egen arbeidsgruppe knyttet til PPTs målsetting i prosjektet. PPT-delen av prosjektet ble forsinket av ulike grunner og ble ikke ferdigstilt (en skisse for skolens PPTs videre arbeid legges ved som appendiks).

Prosjektets arbeidsform har vært prosessorientert med gjentakende prosjektledelsesmøter, fellessamlinger og mellomarbeid, der HiØ bidro med prosess- og faglig veiledning. Prosjektledelsesgruppen utarbeidet program for fellessamlingene, mens arbeidsgruppene - i og mellom fellessamlingene - utviklet, videreutviklet og prøvde ut sine egenutviklede tverrfaglige undervisningsopplegg. Denne prosessorienterte arbeidsformen er inspirert av *filosofiske samtaler* som består av en fastlagt struktur i flere deler, der det veksles regelmessig mellom at deltakerne arbeider alene, i arbeidsgruppene og fellesskap. Metoden for evaluering var fortløpende muntlige og skriftlige tilbakemeldinger.

Prosjektets faser og resultater

Prosjektet besto av tre delvis overlappende faser – en oppstartsfase (våren 2022), en utviklingsfase (høsten 2022) og en utprøvingsfase (våren 2023). Formålet med oppstartsfasen var å etablere prosjektets prosessorienterte organisering- og arbeidsform og for deltakerne å få erfaring med det å drive utviklingsarbeid i selvorganiserte arbeidsgrupper. I utviklings- og utprøvingsfasen fordelte deltakerne seg etter hvert i to arbeidsgrupper. Disse arbeidsgruppene utviklet og videreutviklet hvert sitt tverrfaglige prosjekt-baserte undervisningsopplegg. Det ene ble ledet av programfag der fellesfag og internat ble invitert til å bidra med egne og integrerte undervisningsopplegg og aktiviteter, mens det andre ble ledet av fellesfag med programfag og internat som bidragsytere.

Prosjektet har lyktes i å utvikle og videreutvikle tverrfaglige prosjekt-baserte undervisningsopplegg, som setter sosial og faglig læring i sammenheng. Skoleledelsen

anser også prosjektet som vellykket og har besluttet å videreføre arbeidsformen og utvide prosjektet med flere tilsvarende undervisningsopplegg kommende skoleår. Målsetningen om å etablere tverrfaglige samarbeidsrutiner og utviklingsarenaer for å videreutvikle og utvikle flere tverrfaglige undervisningsopplegg, er delvis oppnådd. I sluttevalueringen fremkommer det videre at deltakerne opplevde HiØs prosessorienterte arbeidsformen med selvorganiserte arbeidsgrupper og faglig veiledning som både spennende og krevende. I og med at Kjelle viderefører og utvider prosjektet til drift, anbefaler HiØ at skoleledelsen *fortsetter arbeidet med å etablere rutiner og arenaer for utviklingsarbeid*. I tillegg anbefaler HiØ at skoleledelsen legger til rette for at *utvalgte medarbeidere etterutdannes i prosjektets filosofisk inspirerte arbeidsform og i faglig veiledning av selvorganiserte arbeidsgrupper*.

Basert på erfaringer fra dette prosjektet anbefales det at HiØ i tilsvarende fremtidige prosjekter tilbyr et kurs om prosessveiledning og faglig veiledning av selvorganiserte arbeidsgrupper. Et slikt kurs muliggjør dessuten at prosjektledelsen i tilsvarende fremtidige prosjekter kan påta seg et større veiledningsansvar for arbeidsgruppene i utviklings- og utprøvningsfasen.

Bakgrunn

Kompetanseløftet i Viken fylkeskommune

Tilskuddsordningen Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis (Kompetanseløftet) er en nasjonal satsing for lokal kompetanseutvikling i skole og barnehage. Målgruppen er ansatte i barnehage og skole, barnehage- og skoleeiere, ansatte i PP-tjenesten og andre tverrfaglige tjenester i kommuner og fylkeskommuner. Det er en ordning som skal brukes til barnehage- og skolebasert kompetanseutvikling, der målet er å styrke den kollektive kompetansen i barnehager og skoler ut fra lokale behov gjennom partnerskap med universitet eller høyskole. Utviklingsarbeid innen Kompetanseløftet skal være forsknings- og kunnskapsbaserte, ha et langsiktig perspektiv og bidra til at den spesialpedagogiske kompetansen er tett på de barna og ungdom som har behov for det.¹

Viken fylkeskommune (Viken) inngikk en samarbeidsavtale med HiØ om Kompetanseløftet våren 2021. Et resultat av dette samarbeidet var at Viken inviterte et utvalg videregående skoler til å søke om å delta som en av fem *pilotskoler* høsten 2021. Det overordnede målet for en pilotskole er å identifisere og videreutvikle ulike praksiser som forebygger utenforskap, fanger opp utfordringer og gir et inkluderende og tilpasset pedagogisk tilbud til alle elever. Et kriterium for å bli en pilotskole var at skolen ønsket å utvikle eller videreutvikle et nytt eller eksisterende prosjekt med utgangspunkt i et eget utviklingsarbeid ved skolen som både er forankret i Rammeverk for læring og ledelse i Vikenskolen,² og som vektlegger samarbeid med skolens regionale PP-tjeneste.

¹ Se Utdanningsdirektoratets (2021) hjemmeside for mer informasjon.

² Se Viken fylkeskommunes (2021) hjemmeside for mer informasjon.

Kompetanseløftet ved Høgskolen i Østfold

Kompetanseutviklingen i Kompetanseløftet skal være barnehage- eller skolebasert ut fra lokale behov og skje i samarbeid og partnerskap med universitet eller høgskole. Det betyr på den ene siden at universitet og høgskole skal bidra med forskningsbasert og relevant innhold. HiØ har blant annet et eget forskningsprosjekt knyttet til konsekvenspedagogikk,³ samt et aktivt forsknings- og utviklingsmiljø innenfor fagområdet.⁴ På den annen side skal kompetanseutviklingstiltak også bringe praksisnær kompetanse tilbake til lærerutdanningene.

HiØ har utarbeidet en prosessorientert og forskningsbasert profil for arbeid med kompetanseløftet, som vektlegger prosessveiledning som arbeidsform og tar utgangspunkt i barnehager og skolars kompetanse. I samarbeidet med barnehager, skoler og PP-tjenesten vektlegger HiØ langsiktige og helhetlige utviklingsprosesser, der barn og elevers opplevde inkludering og utbytte av opplæringen står i fokus.⁵

Kjelle videregående skole som pilotskole

Viken besluttet å gi Kjelle status som pilotskole høsten 2021 med et prosjekt som fokuserer på å styrke sammenhengen og kompetansen mellom internat, programfag og fellesfag. Kjelle har en yrkesfaglig utdanningsprofil med et forsterket tilbud. De har i tillegg et sosialpedagogisk botilbud for elever ved fleksibel yrkesutdanning (internat), fullfinansiert av Viken, der formålet er at elevene skal oppnå de kunnskaper, ferdigheter og holdninger som er nødvendige for å kunne gjennomføre opplæringstilbudet ved skolen og på sikt leve et selvstendig liv i egen bolig. Skolen har fokus på arbeidslivslignende praksis, der elevene møter forventninger og krav tilsvarende det de vil møte i arbeidslivet.

Som pilotskole innledet Kjelle et samarbeid HiØ og PPT Romerrike vinteren 2021 for å videreutvikle prosjektet som fikk navnet *Viljen til å ville: Hvordan styrke elevenes vilje til å ville fellesfag?* Prosjektet er relevant for HiØs etter- og videreutdanningsstudier i konsekvenspedagogikk, men også for å bringe praksisnær kompetanse knyttet til sosial læring tilbake inn i HiØs masterstudium i spesialpedagogikk. Ressursrammen for samarbeidet med HiØ var 140 timer i skoleåret 2021/22. Viken besluttet å videreføre prosjektet skoleåret 2022/23 og økte samtidig ressursrammen til 160 timer.

Konsekvenspedagogikk – prosjektets filosofiske, metodiske og pedagogiske grunnlag

Konsekvenspedagogikk har vært et studium ved Høgskolen i Østfold siden 2000 og blir fremhevet som en humanistisk og eksistensfilosofisk pedagogikk med svært

³ Se Høgskolen i Østfold (2022) og forskningsgruppen Spesialpedagogikk sin hjemmeside for mer informasjon om forskningsprosjektet Konsekvenspedagogikk.

⁴ Freyr (2021) har blant annet nylig publisert en forskningsartikkel om konsekvenspedagogikkens eksistensfilosofiske grunnlag.

⁵ Se Høgskolen i Østfolds (2022) hjemmeside for mer informasjon.

overbevisende praksis og gode resultater (Halvorsen, 2017). Konsekvenspedagogikken ble utviklet av filosofen Jens Bay i samarbeid med sosialpedagogen Bodil Glad, og ble først praktisert ved Træningsskolen for unge i Danmark. Halvorsen (2017) fremhever Bay som en pioner innenfor den humanistiske og eksistensialistiske pedagogiske retningen med begrunnelse i at konsekvenspedagogikk både er presist fremstilt og praktisert på en svært overbevisende måte. Med dens filosofiske forankring fremstår konsekvenspedagogikken ikke bare som et tydelig alternativ innenfor det spesialpedagogiske fagområdet, men også det allmennpedagogiske for å fremme sosial læring og utviklingen av sosial handlingskompetanse hos barn, unge og unge voksne.⁶

Formålet med konsekvenspedagogikk er sosial læring og å tilrettelegge for utvikling av sosial handlingskompetanse gjennom det å bevisstgjøre barn, unge og unge voksne om egen frihet og handlingsvalg – både overfor seg selv og andre. Den sidestiller sosial læring med faglig læring og gjør sosial handlingskompetanse til et læringsmål på lik linje med andre faglige læringsmål. Det er ikke et mål i seg selv at elevene skal tilpasse seg skolens og arbeidslivets normer og regler, men at de både lærer seg å bli bevisst sine handlingsalternativer og samtidig evner å handle for (eller i mot) dem med viten og vilje (Bay, 2005, s. 40). Metodisk bygger konsekvenspedagogikk på det Terje Halvorsen (2017) i boken *Pedagogikkens pionerer* omtaler som en form for filosofisk konfronterende og samtidig dialogsøkende tilnærming. Den fremmer betydningen av diskontinuerlige læringsformer som kan spores tilbake til Sokrates' filosofiske praksis og kunsten i å bringe frem det som ligger latent i et annet menneske gjennom tålmodig og strukturert utspørring (Freyr, 2021). Et sentralt metodisk utgangspunkt i konsekvenspedagogikk er at skolens faglige læringsaktiviteter skal vektlegge sosial interaksjon. Et annet relatert utgangspunkt, og som prosjektets tittel spiller på, er at sosial læring handler om å *styrke* elevens vilje til å ville inngå i disse læringsaktivitetene. Trykket her er på det å styrke viljen, noe som altså gjøres gjennom samtalebaserte metoder (Bay, 2005, s. 160). Man bør imidlertid ikke forvente at elever ønsker å inngå i læringsaktiviteter som de anser som irrelevante for sin utdanning og fremtid (Halvorsen, 2017, s. 301). Det å tilby læringsaktiviteter som elever med dårlige erfaringer fra tidligere ser nytten og behovet for, fremheves for øvrig som et suksesskriterium generelt innenfor skoleforskning (Strand, 2019).

Kjelle har siden 1995 lagt konsekvenspedagogikk til grunn som pedagogisk plattform. Som både filosofi og pedagogikk omfatter Kjelles konsekvenspedagogiske praksis alle deler av virksomheten – både barnehagen, internat-tilbudet, ordinære klasser og fleksibel yrkesopplæring. Selv om disse har ulike strukturer og benytter forskjellige didaktiske og metodiske tilnærminger, deler de slik et felles menneskesyn og et spesielt fokus på sosial handlingskompetanse. En felles forpliktende plattform betyr at alle ansatte påtar seg å legge konsekvenspedagogikken til grunn i møte med både elevene og hverandre.⁷ Dette prosjektet er også av forskningsmessig interesse. Der konsekvenspedagogisk metodikk generelt er meget godt beskrevet, er det imidlertid

⁶ Se Freyr (2021) for konsekvenspedagogikk som alternativ tilnærming til spesialpedagogikk.

⁷ Se Kjelle videregående skoles (2020) hjemmeside for mer informasjon.

skrevet lite om utdanningsinstitusjonenes konkrete læringsaktiviteter. Prosjektets fokus på didaktiske sammenhenger mellom sosial og faglig læring i konkret undervisning kan bidra til å bøte på denne mangelen.

Arbeidsformen i dette prosjektet er inspirert av *filosofiske samtaler*, som også kan benyttes med voksne. Kort fortalt er dette en filosofisk og metodisk arbeidsmåte der målet er å tenke sammen for å synliggjøre latent kunnskap både hos seg selv og hos andre. Den består av en fastlagt struktur i flere deler og vektlegger vanlige normer for saklighet og høflighet. Den veksler regelmessig mellom at deltakerne arbeider alene, i mindre og i større grupper. Et kjennetegn ved denne måten å tenke sammen på er at man stiller spørsmål til og utfordrer ting man vanligvis tar for gitt gjennom å argumentere for og imot. Slik filosofering kan oppleves som rotete for deltakerne fordi den kan utfordre følelsen av å ha orden og kontroll. Samtidig er denne utryggheten en forutsetning for kreativitet og at man skal klare å tenke nytt om kjente problemstillinger. Det å tenke sammen og samtale på en slik strukturert måte kan også være uvant for noen, men de fleste erfarer strukturen som frigjørende og klargjørende for tanken (Børresen og Malmhester, 2008). Veilederens oppgave er ikke bare å fasilitere på et strukturelt nivå, men også bidra innholdsmessig med faglig innspill og ved å stille utfordrende spørsmål som deltakerne hver for seg og i fellesskap skal prøve å finne velbegrunnede svar på. Veilederen må altså både stimulere til undring og strukturere samtalen og samtidig skape en atmosfære preget av velvilje, samarbeid og åpenhet for å skape fremdrift (Olsholt et al., 2008). Dette er en tilnærming som er i tråd med og viderefører, konsekvenspedagogikkens filosofiske og metodiske grunnlag. Det er samtidig en arbeidsform – som gjennom at den fremmer nytenkning, kreativitet og samarbeid – fremstår særdeles godt egnet for skolebasert kompetanseutvikling, der en hovedutfordring nettopp har blitt beskrevet som det å skape en slags kollektiv autonomi (Helle, 2002, s. 32).

Prosjektbeskrivelse

Med henvisning til konsekvenspedagogikk har prosjektet fått tittelen *Viljen til å ville: hvordan styrke elevenes vilje til å ville fellesfag?* med et særlig fokus på det å yrkesrette fellesfag og å trekke fellesfag inn i programfag. Som det fremkommer av Kjelles søknad skal utviklingsarbeidene i prosjektet være tiltak som kobler sammen fellesfag, programfag og internat. Det ble samtidig bestemt at arbeidsgruppene i oppstartsfasen skulle fokusere på det tverrfaglige temaet demokrati og valg, mens det ble utvidet til tverrfaglige tema generelt i utviklings- og utprøvingsfasen.

Mål for utviklingsarbeidene

Prosjektets problemstilling var altså hvordan styrke elevenes vilje til å ville fellesfag? Konkret har prosjektledelsen satt følgende mål for utviklingsarbeid:

<i>Arbeidsgruppene arbeider med tiltak som</i>	<i>Prosjektledelsen arbeider</i>	<i>HiØ arbeider med tiltak som</i>
--	----------------------------------	------------------------------------

	<i>med tiltak som</i> ⁸	
- kobler sammen fellesfag, programfag og internat gjennom arbeid med tverrfaglige tema generelt og demokrati og valg spesielt	gjør at PPT og Kjelle skulle utvikle en konkret felles forståelse for sammenhengen mellom sosial og faglig kompetanse i både den sakkyndige vurderingen, IOP og periode-/undervisningsplaner i praksis	gjør at Kjelle har tilstrekkelig filosofisk, metodisk og didaktisk grunnkompetanse i egen virksomhet for i sin tur å kunne benytte og videreutvikle prosjektets arbeidsform på egenhånd
- videreutvikler didaktisk og metodisk kompetanse med henblikk på sosial handlingskompetanse		
- bidrar til at elever både med og uten vedtak om spesialundervisning velger fellesfagene		

Figur 1

PPTs målsetting i prosjektet ble imidlertid forsinket av ulike grunner og arbeidet ble ikke ferdigstilt. En skisse for Kjelle og PPTs videre arbeid med å utvikle en felles forståelse for sammenhengen mellom sosial og faglig læring, legges ved som appendiks. Videre utgikk arbeidsgruppenes tredje målsetting om å utvikle tiltak som bidrar til at elever velger fellesfag, underveis i prosjektet, da Kjelle gjorde fellesfagene obligatoriske for alle elever skoleåret 2022–2023.

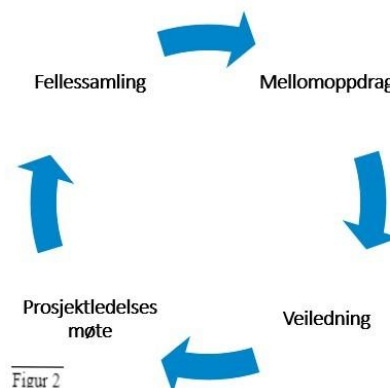
Organisering og arbeidsform

Prosjektet ble organisert med gjentakende fellessamlinger og arbeid i arbeidsgrupper med prosessveiledning.

HiØ ledet fellessamlingene etter et program som ble utarbeidet av prosjektets ledelsesgruppe, der forelesninger og annet faglige påfyll var sentrale punkter i programmet. Det ble også satt av tid til at deltakerne kunne arbeide med kompetanseutvikling i sine respektive arbeidsgrupper under fellessamlingene.

Arbeidene i arbeidsgruppene var i stor grad selvorganisert, der de mottok veiledning fra HiØ underveis. Det innebærer at hver arbeidsgruppe kunne velge, planlegge, gjennomføre og evaluere utviklingsarbeid i fellesskap under veiledning. Dette utviklingsarbeidet som deltakerne arbeider med i arbeidsgruppene kalles for *mellomarbeid*, fordi det er en oppgave som utføres i tidsrommet i og mellom fellessamlingene.

Denne arbeidsformen er inspirert av *filosofiske samtaler* tar utgangspunkt i at kompetanseutvikling blant annet kan skje i selvorganiserte arbeidsgrupper. HiØs fagansatte underviste om denne arbeidsformen på fellessamlingene og deltakerne fikk

⁸ Arbeidet med PPTs målsetting i prosjektet ble imidlertid forsinket og trekkes derfor ut av denne sluttrapporten. En kort forklaring, beskrivelse og skisse for skolens videre arbeid legges ved som appendiks.

utdelt støtteark for å kunne gjennomføre den i de selvorganiserte arbeidsgruppene - som en hjelp til å strukturere og begrunne utviklingsarbeidene. Støttearkene skulle ikke bare hjelpe arbeidsgruppene med å planlegge, prøve ut og evaluere tiltak, men også sørge for dokumentasjon. HiØs faglige veiledning ble videre dokumentert i et eget referat som deltakerne fikk tilgang til gjennom arbeidsgruppens digitale arbeidsmappe. HiØ testet også andre mindre tiltak knyttet til at Kjelle skulle kunne benytte og videreutvikle denne arbeidsformen i nye prosjektbaserte utviklingsarbeid på et senere tidspunkt.

Deltakere, arbeidsgrupper og prosjektledelse

Det var 23 lærere og miljøarbeidere som deltok i prosjektet i oppstartsfasen (9 deltakere fra fellesfag, 8 deltakere fra programfag og 6 deltakere fra internat). Deltakerne ble fordelt i fire arbeidsgrupper (team) med noe ulik sammensetning. Fellesfaglærerne ble samlet i en stor fleksibel arbeidsgruppe.⁹ Programfaglærerne utgjorde en felles arbeidsgruppe som kunne deles i to mindre arbeidsgrupper etter utdanningstilbudene ved behov. Deltakerne fra internat involverer også andre medarbeidere i sitt arbeid ved behov.

Etter tilbakemelding fra deltakerne ble disse slått sammen til to tverrfaglige arbeidsgrupper i utviklings- og utprøvingsfasen ledet av henholdsvis programfaget Butikk og kafe (med fellesfag og internat som bidragsytere) og Fellesfag (med programfaget Mekanisk og Internat som bidragsytere), der også avdelingslederne (som også var medlemmer i prosjektets ledelsesgruppe) deltok med administrativ ledelse.

Arbeidsgruppene i utviklings- og utprøvingsfasen			
Butikk og kafe med Fellesfag og Internat		Fellesfag med Mekanisk og Internat	
Moseby	Mette (leder)	Moseby	Mette (leder)
Holmøy	Siv (leder)	Lillehol	Kari-Anne (leder)
Skugstad	Ingrid	Bergquist	Gunhild (leder)
Nordli	Anne-Line	Svendsen	Andrè
Krogh	Anita	Steffarud	Veronica
Lillehol	Kari-Anne (leder)	Sandbekkbråten	Dyveke
Ruud	Even	Mjanger	Erling
Langstad	Bård	Bjørkelid	Marit
Tollefsen	Annika	Garcia Ingier	Cristina
Tollefsen	Bjørnar	Unneberg	Marianne
Eng Heggedal	Cathrine	Krogsvold	Gunn
		Wamli Bjørn-Larsen	Stian

Prosjektledelsen møttes jevnlig for å planlegge, justere og evaluere. I tillegg til rektor Stein Pettersen var Kjelles medlemmer utviklingsmedarbeider Karina Hoff, avdelingsleder Mette Moseby, avdelingsleder Kari-Anne Lillehol og internatleder

⁹ Med fleksibel menes det at arbeidsgruppen kunne opprette undergrupper når det var formålstjenlig.

Gunhild Bergquist og Siv Holmøy. Fra PP-tjenesten Romerike stilte rådgiver Jan Svensen. Medlemmene fra HiØ var historiker og høskolelektor Marie Laupsa og filosof og førsteamanuensis Tor Freyr. Freyr hadde ansvaret for å sikre HiØs prosessorienterte og forskningsbaserte profil inn i prosjektet.

Metoder for evaluering

Under fellessamlingene ble det lagt opp til både fortløpende muntlige tilbakemeldinger og skriftlige etterrefleksjoner. Den muntlige tilbakemeldingen er en variant av 5-minutterslappen, som er en evalueringsmetode som anbefales på HiØs hjemmesider og som også benyttes i andre tilsvarende prosjekt i regi av HiØ. Den gir deltakerne i oppdrag å fremheve sterke og svake sider ved et prosjekt. Denne evalueringsmetoden ble benyttet i forbindelse med fellessamlingene, der deltakerne først ble bedt om å tenke hver for seg, for deretter å diskutere i grupper og til slutt løfte diskusjonen i plenum. Tilbakemeldingene fra plenumsdiskusjonen trekkes inn som et viktig bidrag når prosjektledelsen møtes for å justere og planlegge veien videre. Deltakerne ble her spurt om følgende:

- Hvordan har du opplevd form og organisering av fellessamlingene?
- Hvordan har du opplevd form og organisering av mellomarbeidene?
- Hvordan har du jobbet mellom samlingene, ut over det som har vært organisert av HiØ?

Når det gjelder skriftlig etterrefleksjon, inngår dette som en integrert avsluttende del i prosjektets arbeidsform. Det er snakk om en felles etterrefleksjon som benyttes på fellessamlingene som en evalueringsmetode i forbindelse arbeidsgruppene utviklingsarbeid. En etterrefleksjon blir gjennomført i arbeidsgruppene. Deltakerne begynner med å besvare skriftlig hver for seg og gjennomfører deretter en felles samtale i sine respektive arbeidsgrupper basert på deltakernes individuelle svar. Arbeidsgruppen publiserer deretter det de kommer frem til i fellesskap i sine digitale arbeidsmapper. Skriftlig etterrefleksjon ble benyttet for å avrunde eller videreføre et utviklingsarbeid i en ny kreativ retning. Deltakerne blir spurt om å reflektere over følgende:

- Fremhev de viktigste læringspunktene du tar med deg videre
- Hva ville du gjort annerledes?

Det ble også gjennomført en sluttevaluering i arbeidsgruppene. Denne ble gjennomført på tilsvarende måte som en etterrefleksjon. Deltakerne blir spurt om å reflektere over følgende:

- Hva har fungert bra for deg/dere?
- Hvordan har du/dere opplevd form og organisering av mellomarbeid?
- Hvordan har du/dere arbeidet mellom fellessamlingene (der HiØ ikke har deltatt)?
- Andre tilbakemeldinger?
- Under fellessamlingen diskuterte dere mulige utfordringer i overgangen fra utvikling til drift. Hva diskuterte dere og hva kom dere frem til?

Gjennomføring og resultater

Oppstartsfasen (våren 2022)

I oppstartsfasen ble det gjennomført et oppstartsmøte og fire prosjektledelsesmøter, samt tre fysiske fellessamlinger og fem hybride veilednings- og prosessveiledningsmøter for arbeidsgruppene. Deltakerne møttes i tillegg jevnlig fysisk i tidsrommet mellom fellessamlingen for å arbeide i sine respektive arbeidsgrupper. HiØs faglige veiledning og prosessveiledning ble gjennomført digitalt av effektivitetshensyn.

Vi vet fra tidligere prosjekt at de som deltar i skoleutviklingsprosjekt selv må se nytten av, og behovet for, å arbeide med utvikling og kompetanseheving. I tillegg til å bli kjent med hverandre og klargjøre prosjektets omfang, var hovedmålsetningen i oppstartsfasen å etablere prosjektledelsen og prosjektets prosessorienterte arbeidsformen med fellessamlinger og selvorganiserte arbeidsgrupper. Denne arbeidsformen med selvorganiserte arbeidsgrupper er altså inspirert av *filosofiske samtaler* som består av en fastlagt struktur i flere deler, der det veksles regelmessig mellom at deltakerne arbeider alene, i arbeidsgruppene og fellesskap. Det å tenke sammen og samtale på en slik strukturert selvorganisert måte, var uvant for flere av deltakerne og det ble gjort justeringer underveis. Arbeidsgruppene kom også i gang med å utvikle flere interessante, mer eller mindre vellykkede tverrfaglige prosjekt-baserte undervisningsopplegg. Arbeidsgruppene foreslo i etterrefleksjonen blant annet hospitering som et tiltak i det videre utviklingsarbeidet. Det å fortsette å fokusere på skille mellom metode og didaktikk ble også påpekt av Internat, som blant annet fremhevet repetisjon og det å "gjøre det konkret/relevant for elevene" som et sentralt læringspunkt i prosjektet.

Til tross for at arbeidsformen fremsto som uvant for flere av deltakerne i arbeidsgruppene, konkluderte prosjektledelsen med at prosjektets hovedmålsetning i oppstartsfasen ble nådd. Dette blant annet på bakgrunn av tilbakemeldingene i etterrefleksjonen, der deltakerne formidlet et ønske om tettere samarbeid både innad og mellom arbeidsgruppene. Arbeidsgruppen Fellesfag fremhevet for eksempel at de "må samarbeide bedre, tettere og oftere med utdanningsgruppene", mens utdanningsgruppene foreslo å utarbeide "en plan for hospitering på f.eks. fellesfag". Internat var på sin side fornøyd med at "alle får vært med hver gang" på fellessamlingene og veiledningsøktene.

Utviklings- og utprøvingsfasen (skoleåret 2022–23)

I utviklings- og utprøvingsfasen ble det gjennomført fire prosjektledelsesmøter, tre fysiske fellessamlinger og seks hybride veilednings- og prosessveiledningsmøter. Deltakerne fordelte seg etter hvert i to arbeidsgrupper som møttes jevnlig fysisk i tidsrommet mellom fellessamlingen. Det ene ble ledet av programfaget Butikk og kafe der Fellesfag og Internat ble invitert til å bidra med egne og integrerte undervisningsopplegg og aktiviteter, mens det andre ble ledet av Fellesfag med

programfaget Mekanisk og Internat som bidragsytere. I tillegg til at skoleledelsen satt dette prosjektet på agendaen i ledelses- og pedagogiske møter, fikk deltakerne tildelt noe utviklings- og samarbeidstid for å etablere rutiner og arenaer for skoleutviklingsarbeid generelt.

Lærerne ved fellesfag har gjennom hele denne perioden med skoleutvingling arbeidet med undervisningsmetoden «storyline»¹⁰, som også ble et utgangspunkt for arbeidsgruppen Fellesfag med Mekanisk og Internat sine mellomarbeid. Denne arbeidsgruppen utviklet og prøvde ut et tverrfaglig prosjekt-basert undervisningsopplegg for elevene ved mekanisk, der fellesfag arbeidet med beregninger og planlegging av et produkt, som videre skulle produseres på det mekaniske verkstedet. Et produkt som skulle planlegges og produseres var for eksempel et dørsilt av stål som igjen skulle kobles til elevenes «familie» i storyline. Målet med dette arbeidet var å få en bedre sammenheng mellom fellesfag og programfag, samt starte prosesser og vekke forkunnskaper hos elevene i fellesfag, i tillegg til samarbeid og kreativitet.

For arbeidsgruppen Butikk og kafé med Fellesfag og Internat ble et julearrangement koblet til fellesfag, der elevene i temaundervisningen arbeidet med blant annet jul som tradisjon og matematikk. I forbindelse med dette julearrangementet skulle det blant annet bakes kaker, og det ble for eksempel arbeidet med omregning av kakeoppskrifter, handlelister og priser som skulle brukes under arrangementet, samt å arbeide med hva som kreves av samarbeid. Målet med dette tverrfaglige prosjekt-baserte undervisningsopplegget var å se hvordan de praktiske oppgavene kan vise at fellesfag er nyttig og relevant i praksis. I kroppsøvningsfaget diskuterte for eksempel lærerne og elevene forutsetninger og tiltak for å klare å stå i arbeid en hel dag og kveld med tanke på kosthold, sko, trening og søvn.

Både fellesfag og programfag så muligheter til å videre disse og tilsvarende undervisningsoppleggene i samarbeid med internat, hvor det kunne knyttes til flere sosiale og faglige mål. Prosjektet har således lyktes i å utvikle og videreutvikle tverrfaglige prosjekt-baserte undervisningsopplegg, som setter sosial og faglig læring i sammenheng. I sluttevalueringen fremhevet også deltakerne at disse tverrfaglige undervisningsoppleggene lykkes i å vise elevene sammenhenger mellom teori og praksis og synliggjøre overfor elevene behovet for og nytten av fellesfag. Skoleledelsen anser også prosjektet som vellykket og har besluttet å videreføre arbeidsformen og utvide prosjektet med flere tilsvarende undervisningsopplegg kommende skoleår.

Fra prosjekt til drift

Når det gjelder overgangen fra prosjekt til drift, fremheves tidsbruken og det å finne formålstjenlige samarbeidsrutiner som barrierer innenfor innovasjonsforskning (Andersen, 2010). Dette var også noe deltakerne påpekte i sluttevalueringen. I og med at Kjelle viderefører og utvide prosjektet til drift, foreslår HiØ at:

¹⁰ Storyline er en pedagogisk strategi for aktiv læring (Eik, 1999)

- Skoleledelsen avsetter tid til utvalgte medarbeidere, og fortsetter arbeidet med å etablere rutiner og arenaer for utviklingsarbeid.

I sluttevalueringen fremkommer det videre at deltakerne opplevde HiØs prosessorienterte arbeidsform med selvorganiserte arbeidsgrupper og faglig veiledning som både spennende og krevende. I og med at Kjelle viderefører og utvider prosjektet til drift, foreslår HiØ at:

- Utvalgte medarbeidere etterutdannes i både faglig veiledning av selvorganiserte arbeidsgrupper og prosessveiledning knyttet til prosjektets filosofisk inspirerte arbeidsform.

Basert på deltakernes tilbakemelding angående prosjektets filosofisk inspirerte arbeidsform bør HiØ i tilsvarende fremtidige prosjekter utvikle et eget kurs om arbeidsformen, der prosjektledelsen har en egen del om rammene for prosjektets selvorganiserte arbeidsgrupper. Et slikt kurs muliggjør dessuten at prosjektledelsen i tilsvarende fremtidige prosjekter kan påta seg et større veiledningsansvar for arbeidsgruppene i utviklings- og utprøvningsfasen.

Avsluttende betraktninger

Skolen har både et utdannelses- og dannelsesoppdrag og i *Overordnet del* presiseres det at elevenes sosiale læring og utvikling skal skje gjennom arbeid med fagene. Som så mange andre videregående skoler, er Kjelles erfaring at undervisningsopplegg som ensidig fokuserer på den faglig læring gjennom en hovedsakelig klasseromsbasert, teoretisk tilnærming ikke bare risikerer at elever generelt oppnår et dårligere sosialt og faglig utbytte, men også at slik undervisningsopplegg kan mislykkes i å gi elevene et tilstrekkelig utgangspunkt for deltakelse på andre områder innenfor utdanning og arbeids- og samfunnslivet. Det at skolen støtter og bidrar til elevenes sosiale læring og utvikling gjennom arbeid med fagene og i skolehverdagen for øvrig, er spesielt viktig for de mange elevene i videregående skole som har opplevd nederlag knyttet til fellesfagene og oppfatter fellesfagene som noe som pålegges dem. Med dette prosjektet har Kjelle utviklet og videreutviklet tverrfaglige prosjekt-baserte undervisningsopplegg som setter sosial og faglig læring i sammenheng. Prosjektets overordnede målsetting har vært å etablere tverrfaglige samarbeidsrutiner og utviklingsarenaer, der lærere, ledere og andre medarbeider kan drive skoleutvikling.

Som det presiseres i *Overordnet del* krever god skoleutvikling rom for å stille spørsmål og lete etter svar og et profesjonsfellesskap som er opptatt av hvordan skolens praksis bidrar til elevenes læring og utvikling. Det forutsetter at lærere, ledere og andre medarbeidere reflekterer over felles verdier, og vurderer og videreutvikler sin praksis. Arbeidsformen i dette prosjektet er inspirert av *filosofiske samtaler*. Dette er en arbeidsmåte for å tenke sammen som veksler mellom at deltakerne arbeider individuelt og i mindre og større grupper. Det er en arbeidsform som – gjennom at den fremmer

nytenkning, kreativitet og samarbeid – fremstår særdeles godt egnet for skolebasert kompetanseutvikling.

I sluttevalueringen fremkommer det at deltakerne opplevde HiØs prosessorienterte arbeidsform med selvorganiserte arbeidsgrupper og faglig veiledning som både spennende og krevende. I og med at Kjelle viderefører og utvider prosjektet til drift, anbefaler HiØ at skoleledelsen *fortsetter arbeidet med å etablere rutiner og arenaer for utviklingsarbeid*. I tillegg anbefaler HiØ at skoleledelsen legger til rette for at *utvalgte medarbeidere etterutdannes i prosjektets filosofisk inspirerte arbeidsform og i faglig veiledning av selvorganiserte arbeidsgrupper*. Dette er en arbeidsform som altså er i tråd med og viderefører, konsekvenspedagogikkens filosofiske og metodiske grunnlag. Basert på tilbakemeldinger fra deltakernes i prosjektet ønsker HiØ å utvikle et eget kurs om denne arbeidsformen for kommende nye prosjekter, som også kan tilbys i utvalgte prosjekter med andre compatible filosofiske og teoretiske rammer, der prosjektledelsen bidrar med en egen del for deltakerne om skolens rammebetingelser for selvorganiserte arbeidsgrupper.

Referanser

- Andersen, T. (2010). Barrierer og drivere for innovasjoner nedenfra. ØF-notat nr. 05/2010. Østlandsforskning.
<https://www.ostforsk.no/publikasjoner/barrierer-og-drivere-for-innovasjoner-nedenfra/>
- Børresen, B. & Malmhester, B. (2008). *Filosofere i barnehagen*. Fagbokforlaget.
- Eik, L. (1999). *Storyline: Tverrfaglig tilnærming til aktiv læring*. Tano Aschehoug.
- Freyr, T. (2021). Om konsekvenspedagogikkens eksistensfilosofiske grunnlag. *Nordisk Tidsskrift for Pedagogikk Og Kritikk*, 7. <https://doi.org/10.23865/ntpk.v7.3010>
- Halvorsen, T. (2017). *Pedagogikkens pionerer*. Gyldendal akademisk.
- Helle, L. (2002). Rom for handling: Skoleutvikling i et helhetsperspektiv (2. utg.). Universitetsforlaget.
- Høgskolen i Østfold (2022, 28. februar). *Vår profil i Kompetanseløftet*.
<https://www.hiof.no/studier/etter-og-videreutdanning/tilskuddsordningene/kompetansel%C3%B8ftet/var-kompetanselofet-profil%281%29.html>
- Høgskolen i Østfold (2021, 31. august). *Konsekvenspedagogikk*.
<https://www.hiof.no/lusp/pil/forskning/prosjekter/konsekvenspedagogikk-i-arkivet/index.html>
- Kjelle (2021). Søknad om deltakelse i kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis.
- Kjelle videregående skole (2020, 26. juni). *Skolens pedagogiske plattform*.
<https://viken.no/kjelle-vgs/om-skolen/planer-og-strategier/pedagogisk-plattform/>
- Lindset, M., Rismark, M. & Lyngsnes, K. (2016). Læreres møte med elever i yrkesopplæringens fellesfag. *Tidsskriftet FoU i Praksis*, 10(2), 45–59.
<https://utdanningogpraksis.no/index.php/up/article/view/1783>
- Olsholt, Ø., Lahaise, M. og Schjelderup, A. (2008). *Filosofiske samtaler i barnehagen – Å ta barns tenkning på alvor*. Kommuneforlaget.
- Strand, M.G. (2019, 22. oktober). Kjedsomhet kan føre til frafall i skolen. *Forskning.no*.
<https://forskning.no/barn-og-ungdom-partner-skole-og-utdanning/kjedsomhet-kan-fore-til-frafall-i-skolen/1577930>
- Utdanningsdirektoratet (2021, 17. mars). *Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis*.
<https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/lokal-kompetanseutvikling/kompetanselofet-for-spesialpedagogikk-og-inkluderende-praksis/>

Viken fylkeskommune (2021, 10. februar). *Rammeverk for læring og ledelse i Vikenskolen.*

<https://viken.no/tjenester/skole-og-opplaring/kvalitet-i-skolen/rammeverk-for-vikenskolen/>

APPENDIKS – samarbeidet med PPT

Arbeidet med PPTs målsetting i prosjektet *Viljen til å ville: Et samarbeidsprosjekt mellom Kjelle videregående skole, PP-tjenesten Romerike og Høgskolen i Østfold* ble forsinket og ikke ferdigstilt. Hensikten med dette tillegget er å gi en kort forklaring, beskrivelse og skisse for skolens videre arbeid.

Dette prosjektet eies av Kjelle videregående skole (Kjelle) og ble altså gjennomført i partnerskap med Høgskolen i Østfold (HiØ), i tett samarbeid med

Pedagogisk-psykologisk tjeneste Romerike (PPT).

Prosjektet ble organisert med en prosjektledelesgruppe og flere arbeidsgrupper. Prosjektledelesgruppen bestod av PP-rådgiver, skolens ledergruppe og HiØs fagansatte og utgjorde en egen arbeidsgruppe knyttet til PPTs målsetting i prosjektet. Med henvisning til konsekvenspedagogikk som filosofisk, metodisk og pedagogisk grunnlag var prosjektets

problemstilling hvordan skolen kan styrke elevenes vilje til å ville fellesfag. Konkret ble følgende mål satt for PPT-delen i prosjektet: *Prosjektledelesen arbeider med tiltak som gjør at PPT og Kjelle kan utvikle en konkret felles forståelse for sammenhengen mellom sosial og faglig læring i både den sakkyndige vurderingen, IOP og periode-/undervisningsplaner i praksis.*¹¹

<i>Prosjektledelesen arbeider med tiltak som¹</i>
<i>gjør at PPT og Kjelle skulle utvikle en konkret felles forståelse for sammenhengen mellom sosial og faglig kompetanse i både den sakkyndige vurderingen, IOP og periode-/undervisningsplaner i praksis</i>

Dette tillegget er delt i to kapitler, som henholdsvis omhandler forventninger til PPTs rolle i det videre samarbeidet med Kjelle og HiØs oppsummerende betraktninger. Det første kapittelet er skrevet av Kjelle som eier av prosjektet, mens det siste kapittelet er skrevet av HiØ.

Forventninger til PPTs videre rolle i samarbeidsprosjektet.

PPT representerer både en ekstern og en intern samarbeidspartner i skolehverdagen. Ekstern ved at de ser skolen, den pedagogiske praksis og framfor alt den enkelte elevs skolesituasjon utenfra. Det gjør at de kan bringe med seg, og se andre sider enn den medarbeidergruppen ser. Samtidig inngår PPT i skolens interne liv, om enn i en mer begrenset del enn den øvrige medarbeidergruppe. Denne tosidighet gir PPT en mulighet til både å se elevenes muligheter og utfordringer, samtidig som de har innsyn i skolens muligheter og utfordringer knyttet til tilrettelegging og gjennomføring av utdanning for den enkelte elev.

I prosjektet har det vært lagt vekt på, og vil i fortsettelsen bli vektlagt at PPT vil ha en særlig rolle med hensyn til:

1. Å fastholde elevperspektivet, på grunnlag av samtaler med enkeltelever og grupper av elever.

¹¹ Se figur 1 (s. 11)

Ved å ha et eksternt blikk på virksomheten vil de kunne fange opp synspunkter, refleksjoner og forutsetninger hos den enkelte elev, som muligens ikke fanges opp i den daglige pedagogiske praksis. PPT vil også kunne ha mulighet til å få et bredere bilde av den samlede pedagogiske praksis ved at de har samtaler med elever fra ulike deler av skolen. Det er viktig at PPT har et IKO (Identifisering, Karlegging, Oppfølging) perspektiv i dialogen med elevene og med det både komme i en veiledningsposisjon i forhold til den enkelte elev og etablere grunnlag for gode sakkyndige uttalelser og komme med innspill til skolen omkring oppfølging av den enkelte elev.

2. å bringe inn andre, herunder eksterne, perspektiver.

PPT representerer et stort mangfold i faglig kompetanse, både internt på veiledningssenteret og med kjennskap til andre fagmiljøer, som bør kunne gi mulighet til å frambringe innspill til den organisatoriske og pedagogiske praksis ved skolen.

3. å inngå i ledelsesdiskusjoner omkring utviklingen.

Dersom PPT kommer i posisjon i forhold til pkt. 1 og 2, vil de kunne ha viktige innspill i skolens interne ledelsesdiskusjoner.

4. å sikre at mål om sosial handlingskompetanse for eleven synliggjøres og anbefales i de sakkyndige uttalelsene.

Her er PPT avhengig av å kjenne den daglige praksis ved skolen, og er deltagende i dialogen i klasser og grupper knyttet til den enkelte elevs utdanning.

PPT-delen av prosjektet – oppsummerende betraktninger fra HiØ

Kompetanseløftet i videregående skole retter seg mot ledere og ansatte i skoler og PP-tjenesten, og skal bidra til at aktører tett på elevene får tilgang på kompetanse til å forebygge utenforskap, fange opp utfordringer og gi et inkluderende og tilpasset pedagogisk tilbud til alle, inkludert elever som har behov for særskilt tilrettelegging. Skoler, PPT og andre i laget rundt eleven må derfor jobbe sammen for å skape et inkluderende fellesskap. Et kjennetegn på måloppnåelse i arbeidet med kompetanseløftet er at det er gjennomført helhetlige kompetansetiltak som omfatter laget rundt elevene, der PP-tjenesten er en sentral både målgruppe og bidragsyter i samarbeidet. Målsettingen i prosjektet *Viljen til å ville* ved Kjelle videregående skole har vært å teste ut og videreutvikle egenutviklede tiltak som kan bidra til at elever, både med og uten vedtak om spesialundervisning, ser behovet og nytten av fellesfagene, og samtidig opplever å bli sett som både faglige og sosiale ressurser i et læringsfellesskap. Det er utviklet et eget delprosjekt med egne målsettinger for PP-tjenesten i arbeidet med kompetanseløftet.

Ved oppstart av dette prosjektet hadde Kjelle videregående skole og PP-tjenesten allerede et godt fungerende samarbeid knyttet til elevmedvirkning i spesialundervisningen. PP-rådgiver er fast på skolen én dag i uken, og tilgjengelig tre dager etter behov. Det er lagt til rette for systematiske møter med PP-rådgiver og avdelingsleder, med særlig tett samarbeid i forbindelse med inntaksprosessen fra

grunnskolen til videregående opplæring. I starten av prosjektet hadde PP-rådgiver fast plass på ukentlige ledermøter. I kompetanseløftprosjektet utformet PP-rådgiver og skolen egne målsettinger om å videreutvikle samarbeidet særlig med tanke på å konkretisere sosial læring og handlingskompetanse i sakkyndighetsarbeid. Et delmål i prosjektet var derfor at skolen og PPT skulle samarbeide om tiltak for å utvikle en konkret felles forståelse for sammenhengen mellom sosial og faglig kompetanse i sakkyndig vurdering, IOP og periode-/undervisningsplaner i praksis. At PPT-delen av prosjektet ikke ble ferdigstilt må ses i sammenheng med at:

- Målet om å synliggjøre og anbefale arbeid med sosial handlingskompetanse i sakkyndige vurderinger viste seg ifølge PP-rådgiver å være teknisk vanskelig fordi det ikke er rom for dette i malene PP-tjenesten bruker til sakkyndighetsarbeid.
- PP-rådgiver deltok ikke på alle prosjektledelsesmøtene og prosjektledelsen ble heller ikke invitert til PPT-Romerike sentralt for å presentere og diskutere nye rutiner.
- Høsten 2022 byttet skolen PP-rådgiver, og den nye rådgiveren kjente ikke prosjektet og skolen godt nok til å ta over og videreføre prosjektet.

Ved Kjelle videregående skole er det utviklet strukturer og rammer som legger til rette for samarbeid mellom PPT og ansatte ved skolen. At PPT-delen av prosjektet ikke ble ferdigstilt kan tyde på at samarbeidet mellom PP-tjenesten og skolene i kompetanseutviklingsarbeid er avhengig av den enkelte PP-rådgiver som er tilknyttet skolene, og sårbart for utskifting av PP-rådgiver. I det videre arbeidet med prosjektet anbefaler HiØ følgende:

- Etablere egne møter mellom PPT-Romerike sentralt og prosjektledergruppen for å sikre at PP-tjenesten kjenner til og kan støtte opp under det lokale utviklingsarbeidet.

Dersom PPT-delen av prosjektet skal videreføres og ferdigstilles bør PP-tjenesten undersøke muligheten for tekniske løsninger som åpner for konkretisering av arbeid med sosial handlingskompetanse i sakkyndige vurderinger.